

Силабус дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ D1 · 071 · 072

ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР

90 годин · 3 кредити ЄКТС · 3 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Безпека життєдіяльності та охорона праці

Спеціальність: **D1** Облік і оподаткування; **071** Облік і оподаткування; **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Фаховий молодший бакалавр

90

Годин

загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

3

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	Фахові компетентності	Результати навчання
Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері безпеки праці та захисту населення: виявлення небезпечних чинників, порівняння альтернативних засобів захисту, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, практичних завдань і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття безпеки праці, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час аналізу ситуацій виробничого травматизму та спільного пошуку рішень. - аналізувати нормативну, статистичну та правову інформацію у сфері охорони праці; - виділяти головне та узагальнювати результати оцінки ризиків; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Розуміння сутності безпеки життєдіяльності та охорони праці, їх функцій і ролі в умовах фінансово-облікової діяльності. Знання принципів організації безпечних умов праці в офісному середовищі, правових основ охорони праці, прав та обов'язків роботодавця й працівника у сфері безпеки. Здатність аналізувати небезпечні та шкідливі виробничі чинники, що характерні для робочих місць бухгалтерів, фінансистів і фахівців банківської сфери; застосовувати заходи профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань. - оцінювати рівень ризику на робочому місці у сфері обліку та фінансів; - визначати права й обов'язки сторін трудових відносин у сфері охорони праці; - характеризувати небезпечні чинники офісного середовища; - орієнтуватися в основах пожежної та електробезпеки; - пояснювати порядок дій у надзвичайних ситуаціях та при нещасних випадках.	Пояснювати сутність основних категорій безпеки: небезпека, ризик, шкідливий чинник, виробнича травма, професійне захворювання, надзвичайна ситуація, цивільний захист. Аналізувати умови праці на конкретних робочих місцях для виявлення потенційних загроз. Характеризувати правові та організаційні основи охорони праці в Україні, застосовувати методи оцінки ризиків, визначати основні заходи профілактики нещасних випадків. Орієнтуватися в системі державного управління охороною праці та цивільного захисту. - пояснювати правовий зміст термінів у сфері охорони праці; - аналізувати умови праці та виявляти небезпечні чинники; - визначати показники виробничого травматизму та методи їх аналізу; - застосовувати базові методи надання першої допомоги; - використовувати нормативні джерела для прийняття обґрунтованих рішень з охорони праці.

Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема 1.1

Безпека життєдіяльності як наукова дисципліна. Предмет, метод, завдання та структура дисципліни. Основні поняття: небезпека, ризик, безпека, шкідливий та небезпечний чинник. Аксиома про потенційну небезпеку.

Тема 1.2

Небезпечні та шкідливі чинники середовища існування. Класифікація небезпек за походженням (природні, техногенні, соціальні), вплив на здоров'я людини, методи ідентифікації та оцінки ризику.

Тема 1.3

Надзвичайні ситуації та цивільний захист. Класифікація НС, органи та системи цивільного захисту України, правила поведінки та дії населення в умовах НС природного, техногенного та воєнного характеру.

Правові та організаційні основи охорони праці

Тема 2.1

Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю, міжнародні стандарти. Права та обов'язки роботодавця і працівника у сфері безпеки праці.

Тема 2.2

Система управління охороною праці (СУОП). Організаційна структура управління безпекою, служба охорони праці, атестація робочих місць, документація з охорони праці в установах фінансово-облікової сфери.

Тема 2.3

Виробничий травматизм та профзахворювання. Класифікація нещасних випадків, розслідування та облік, показники травматизму, методи аналізу, соціальне страхування від нещасних випадків.

Тема 2.4

Навчання та інструктажі з охорони праці. Види інструктажів, порядок проведення та документування, навчання й перевірка знань з питань охорони праці для персоналу облікових і фінансових служб.

Безпека праці в офісному середовищі та перша допомога

Тема 3.1

Умови праці та гігієна праці в офісі. Ергономіка робочого місця бухгалтера та фінансиста, освітлення, мікроклімат, шум, робота з комп'ютером, профілактика хвороб опорно-рухового апарату та зору.

Тема 3.2

Електробезпека та пожежна безпека. Небезпека ураження електричним струмом в офісному середовищі, класифікація приміщень, засоби захисту, пожежна профілактика, дії при виникненні пожежі, первинні засоби пожежогасіння.

Тема 3.3

Психологічна безпека та стрес на робочому місці. Психосоціальні ризики у фінансово-обліковій сфері, методи управління стресом, профілактика синдрому емоційного вигорання, психологічний клімат у колективі.

Тема 3.4

Перша медична допомога при нещасних випадках. Принципи надання першої допомоги, алгоритм дій при непритомності, зупинці серця, кровотечах, опіках та переломах. Використання аптечки першої допомоги.

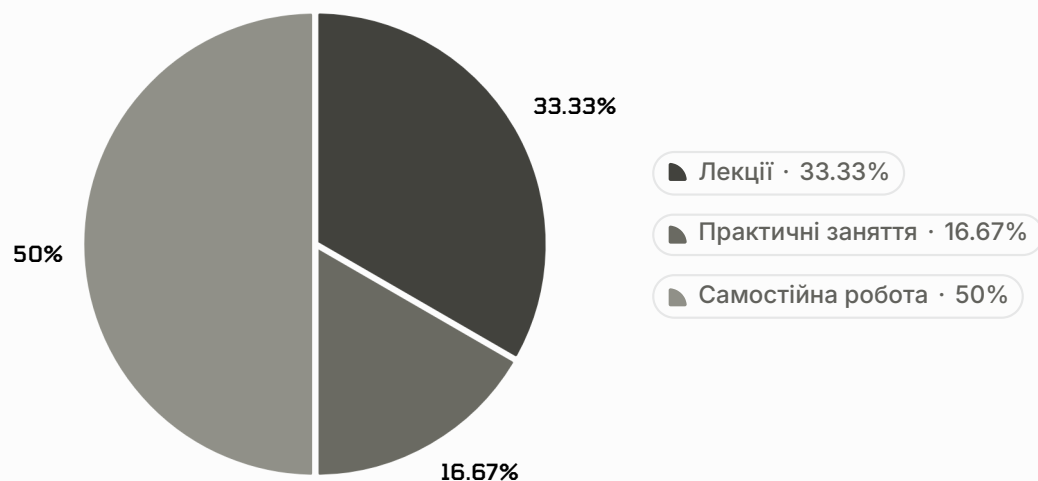
Розподіл навчального часу – 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Основи БЖД	2	1	4
	Тема 1.2 – Небезпечні чинники	2	1	4
	Тема 1.3 – НС та цивільний захист	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 – Законодавство з ОП	4	1	4
	Тема 2.2 – СУОП та атестація	2	2	4
	Тема 2.3 – Травматизм і профзахворювання	2	1	4
	Тема 2.4 – Навчання та інструктажі	4	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 – Умови праці в офісі	4	2	4
	Тема 3.2 – Електро- та пожежна безпека	4	2	4
	Тема 3.3 – Психологічна безпека	2	2	4
	Тема 3.4 – Перша медична допомога	2	2	5
Разом		30	15	45

Загальний обсяг: **90 годин = 3 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (15 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач
- **Самостійна робота (45 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з безпеки життєдіяльності та охорони праці (Грибан, Фоменко, Казначеев; Мелех; Ткачук, Пуляк та ін.), нормативно-правовими актами (Закон України «Про охорону праці», КЗпП, ДСТУ), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування питань безпеки, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Індивідуальні завдання

Виконання практичних завдань з аналізу умов праці на конкретному робочому місці (бухгалтера, фінансиста, банківського службовця); аналітичних завдань щодо розслідування нещасних випадків та оцінки виробничих ризиків; творчих завдань — підготовка рефератів, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань безпеки праці в обліково-фінансовій сфері. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Державної служби України з питань праці (dsp.gov.ua), Фонду соціального страхування України (fssu.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), МОН України (mon.gov.ua). Аналіз статистичних звітів щодо виробничого травматизму та профзахворюваності, пошук актуальної нормативної документації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними правовими та статистичними джерелами.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов завдань, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів надання першої допомоги й оцінки ризику; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, нормативних вимог та базових підходів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: практичні та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (аналіз умов праці, розв'язання ситуаційних задач з охорони праці). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплює теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз нещасних випадків, оцінка умов праці на конкретному робочому місці). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері обліку, оподаткування, фінансів та банківської справи. Такий підхід сприяє глибшому розумінню питань безпеки праці, розвитку відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я колег.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із практики охорони праці; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних ситуацій виробничого травматизму та нещасних випадків; студенти виявляють причини, пропонують заходи усунення та обґрунтовують висновки.	Практичні завдання Вправи з оцінки умов праці на робочих місцях офісного типу, заповнення документів з охорони праці, моделювання дій при нещасних випадках; відпрацювання алгоритмів.
Дискусії Обговорення актуальних проблем безпеки праці в Україні (психосоціальні ризики, умови воєнного стану, дистанційна робота); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону «Про охорону праці», КЗпП, ДСТУ, державних санітарних норм та правил; формування навичок роботи з правовою базою у сфері безпеки праці.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій з питань охорони праці в обліково-фінансовій сфері; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей у сфері безпеки праці.		

❑ Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальностей D1 «Облік і оподаткування», D71 «Облік і оподаткування» та D72 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Рекомендована література та ресурси

1. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначеев Д. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник. — Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2022. — 388 с.
2. Мелех Л. В. Безпека життєдіяльності та охорона праці : навчальний посібник. — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022.
3. Ткачук А. І., Пуляк О. В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі : навчальний посібник. — Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022.
4. Сакурченко В. В. та ін. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник. — Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2024.
5. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII (зі змінами). — URL: [**https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12**](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12)
6. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 (зі змінами станом на 2024 рік). — URL: [**https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08**](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08)
7. Закон України «Про цивільний захист» від 02.10.2012 № 5403-VI (зі змінами). — URL: [**https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17**](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17)
8. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV (зі змінами). — URL: [**https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14**](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14)
9. ДСТУ 2293:2014. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. — Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2014 (чинний).
10. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : Постанова КМУ від 17.04.2019 № 337 (зі змінами). — URL: [**https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-п**](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-п)
11. Наказ МОН України «Про затвердження Примірного тематичного плану та примірної програми навчання з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності» від 31.01.2019 № 97. — URL: [**https://mon.gov.ua/**](https://mon.gov.ua/)
12. Третяк О. О., Луговська Е. М. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. — Київ : Ліра-К, 2023.
13. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці : навч. посіб. — Суми : Університетська книга, 2023.
14. Гогіташвілі Г. Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами. — 2-ге вид., переробл. і доп. — Київ : Знання, 2022.
15. Зеркалов Д. В. Безпека праці : навч. посіб. — Київ : Основа, 2022.
16. Геврик Є. О. Охорона праці : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. — Київ : Ельга; Ніка-Центр, 2022.
17. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник (розділ «Охорона праці у фінансових установах»). — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
18. Лук'янченко О. О. Соціальний захист працівників: теорія та практика : монографія. — Донецьк–Київ, 2023.
19. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: [**https://zakon.rada.gov.ua/**](https://zakon.rada.gov.ua/)
20. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. — URL: [**https://dsp.gov.ua/**](https://dsp.gov.ua/)
21. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України. — URL: [**https://fssu.gov.ua/**](https://fssu.gov.ua/)
22. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України. — URL: [**https://moz.gov.ua/**](https://moz.gov.ua/)
23. Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України. — URL: [**https://dsns.gov.ua/**](https://dsns.gov.ua/)
24. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. — URL: [**https://mon.gov.ua/**](https://mon.gov.ua/)
25. Журнал «Охорона праці» (електронне видання). — URL: [**https://ohoronapratsi.com.ua/**](https://ohoronapratsi.com.ua/)